

EEN UITGAVE VAN
DE VERENIGING
"JACOB HONIG JSZ.JR."

HONIG BREETHUIS

MEJ. NEELTJE DE JAGER "WOONT TE ZAANDIJK IN HET OUDE KOOPMANSHUIS DER FAMILIES HONIG EN BREET, EN ZIJ HEEFT IN DIT PERCEEL MET ZIJN OUDE 18-EEUWSCH BETIMMERINGEN EN WANDBESCHILDERING, DOOR HET BIJEBRENGEN VAN EEN UITGEBREIDE VERZAMELING ANTIQUITEITEN EN CURIOSITEITEN EEN SFEER WETEN TE SCHEPPEN DEZE OUDE ZAANSCH PATRICIERWONING TEN VOLLE WAARDIG!"

De Lagedijk met wegsloot ten Noorden van het Verlanenpark ter hoogte van huisnummer 80 (rechts), rond 1915. Foto: C.J. van der Horst [ZOV- GAZ 21.04169]

"De voorkamer van het bekende huis van Mej. N. de Jager, dat geheel gerestaureerd is in rococo-stijl." "De mooiste hoek in het huis van mej. De Jager. De wanden zijn met kostbare gobelins versierd. De houtbekleding is in het smaragdkleurige "Zaansch groen" gehouden, de poppen zijn gekleed in oud-Zaansche drachten."

Willem Ez. De Jager

Evert Jz. de Jager

Maartje de Jager-Kuijper

NEELTJE DE JAGER (1861-1940)

Neeltje Willems de Jager werd op 4 september 1861 geboren als dochter van de koopman en stijfselfabrikant Willem Evertsz de Jager [1813-1890] en Maartje Kuijper [1831-1911]. Haar ouders huwden op 11 oktober 1860 te Zaandijk. In fotoalbums van de Stichting Archief Honig(h) stuitten wij op jeugdfoto's van Neeltje en haar jongere zuster Anna de Jager [1863-1953], de latere echtgenote van Evert Nicolaas Smit [1860-1914]. Fotograaf J. Breebaard uit Zaandam zette een jonge Neeltje in 1874 op de gevoelige plaat samen met Dirk Donker [1859-1914] in galauniform. Neeltjes ouders zijn eveneens geportretteerd. Van Neeltjes opa bezitten we een pastelportret, te zien in de Salon van het Honig Breethuis.

Vanaf 1911 tot haar dood in 1940 bewoonde de ongehuwde dame alleen de voormalige fabriekswoning aan de Lagedijk 80. Reeds bij haar leven liet zij belangstellenden gastvrij kennisnemen van dit fraaie historische binnenhuis. Hiervan getuigt een fotoreportage door Kurt Lubinski in een tijdschrift uit december 1933. De Tuinkamer werd bovendien vereeuwigd op een gekleurde kalenderplaat (zie omslag) uit hetzelfde jaar van de NV Zaanlandsche Stoomdrukkerij vh. E.N. Smit Ez. tWWWWe Koog a/d Zaan. Neeltje was lid van de Zaanlandsche Oudheidkamer die tot haar overlijden was ondergebracht in het Raadhuis. Op 13 februari 1940 schonk de NV Zaanlandsche Stoomdrukkerij de voormalige woning aan de gemeente Zaandijk.

Neeltje

Anna

Dirk en Neeltje

AMSTERDAMS MINIATUURZILVER

In de buffetkast op de eerste verdieping van het Honig Breethuis is een verzameling miniatuurzilver uitgesteld, zoals dat met name in de 18e eeuw door Hollandse dames van stand werd verzameld. Het zilveren “kleingoed” stamt uit de nalatenschap van mw. Adriana Elisabeth Peters-Vis (1914-1976) en is in bruikleen gegeven door de Stichting Familie Vis van Zaandijk. Onder de 18e eeuwse minatuurtjes bevinden zich meerdere stukken van geïdentificeerde Amsterdamse zilversmeden van naam, die hun merkten achterlieten. Tot de oudste voorwerpjes behoren een koorddanser (ca. 1700) door Abraham Marshoorn (wz. 1683-1722), een vuurtangetje door Jan Breda (wz. 1688-1725) en een zilveren theebus (1718) door Pieter van Somerwil (I) (wz. 1706-1753).

De Amsterdamse broers-zilversmeden Van Strant zijn alle drie vertegenwoordigd. Zo is er waterketeltje door Frederik van Sant sr. (wz. 1706-1737), een kakstoel met kind, een strijkboutje, een vuurtangetje en serviesgoed van Willem van Strant (wz. 1727-1740) en mannetje met molentje in zijn hand door Daniel van Strant (wz. 1742-1756). Een andere Amsterdamse zilversmedenfamilie was Van Greffen, waarvan in de verzameling maar liefst elf minatuurtjes voorhanden zijn. Dit zijn achtereenvolgens een kanon (1700), een herder met zes schapen (1742), een kraantjeskan (1742) een poffertjespan (1764) en een driekoningenster (1765) door Arnoldus van Greffen (wz. 1728-1769). Van Johannes van Greffen (wz. 1763-1798) zijn een kaptafeltje met servies (1734), een koekenpan, (1778) een sjees met twee paarden (1784), een melkmeisje (1785), een bokkenrijder (1781) en een valkenier (1781) opgenomen.

Voorts telt de collectie o.m. een miniatuur paardje (1769) door Dirk van Dalen, een schrijver aan lessenaar (1784), een inktstelletje (1788) en een koffiemolentje (1788) door Jan Boogaert (wz. 1784-1800) en een sla-emmertje (1807) door Hendrik Duller (wz. 1776-1811). Behalve de 18e eeuwse stukken, zijn er ook meerdere die dateren uit de 19e en vroege 20e eeuw. Herkenbare Zaanse minatuurtjes zijn een model van het Czaar Peterhuisje (1900) door C. Schoorl en een Zaanse tentjachtje (1921) door de Hoornse zilversmid J. Verhoogt.

(met dank aan Hester Wandel)

Driekoningenster, zilveren miniatuur door Arnoldus van Greffen, Amsterdam, 1765 [ZOV-04433]

SCHILDERACHTIG

Koopmanshuis De Mol, 1915 [GAZ 21.00059]

Zaandijk, 1915 [GAZ 2100098]

*Zaandijk t.h.v. de huidige Beukenlaan, 1915
[ZOV - GAZ 2100327]*

ZAANDIJK (1915)

*Zaandijk, Lagedijk / Hoek Tuinstraat, 1915
[ZOV - GAZ 2100318]*

*Zaandijk, Lagedijk / Het Zeglis met links
Wiesbaden en brug naar de Schans 1915 [GAZ
2100058]*

Zaandijk, 1915 [GAZ 2100082]

TOT 1925 BOOD OUD-ZAANDIJK
MET ZIJN DOOR IEPEN BEZOOMDE
WEGSLOOT EEN SCHILDERACHTIGE
AANBLIK.

BIJGAAND ENKELE VERSTILDE
ARCHIEFFOTO'S DATEREND
UIT 1915 EN BEWAARD IN HET
GEMEENTEARCHIEF ZAA NSTAD.

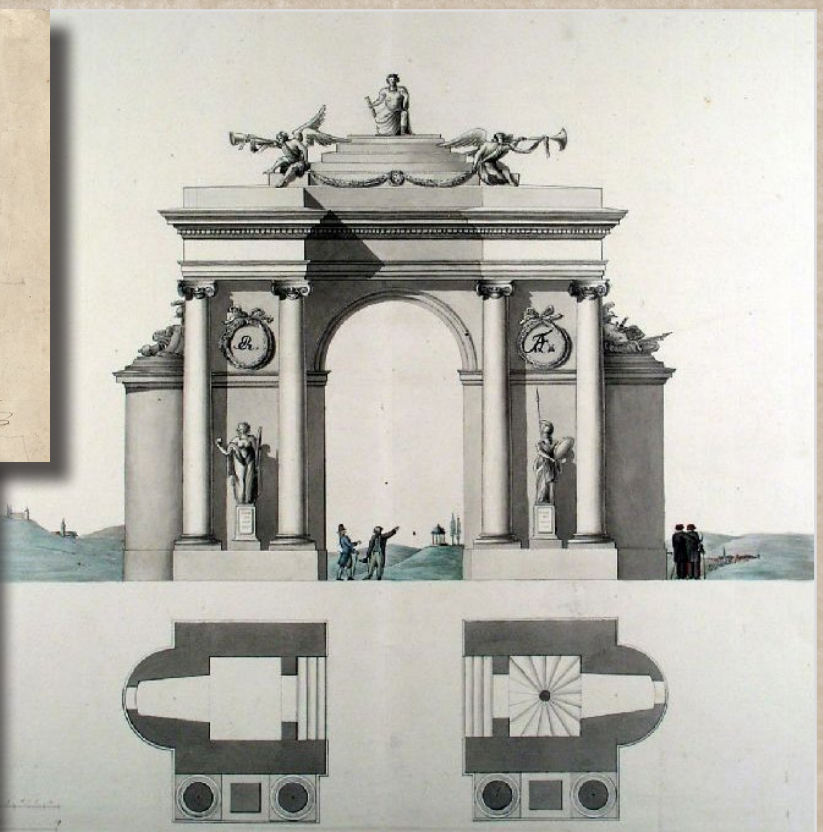
HOFARCHITECTEN OP PAPIER VAN BREET

Het fijne witpapier van de firma C & J HONIG BREET genoot internationale waardering en aftrek. Zo zijn er onder meer voorbeelden bekend van bouwtekeningen door prominente architecten aan het Beierse hof. De meest vooraanstaande is ongetwijfeld Leo von Klenze [1784-1864], hofbouwmeester van koning Ludwig I. Klenze ontwierp diverse representatieve bouwwerken voor de Beierse hoofdstad München, maar voorts ook het Walhalla te Regensburg en de Nieuwe Hermitage te St. Petersburg. Zijn werk behoort tot de hoogtepunten van het Duitse classicisme en Neo-Renaissance. Het Architekturmuseum der Technischen Universität München bewaart o.m. een plattegrond uit 1826-1836 van de Alte Pinakothek te München door Klenze op papier met een watermerk van ons bekende familiebedrijf en een tweede op papier van J. HONIG & ZOONEN. Ook van de architecten Johann Andreas Gärtner [1744-1826], zijn zoon Friedrich von Gärtner [1791-1847] en diens medewerker Edouard Riedel [1813-1885], allen eveneens werkzaam aan het Beierse hof, zijn diverse ontwerptekeningen bewaard

gebleven. Zo telt voornoemd archief tevens een ontwerp voor de Schwabinger Tor door J.A. Gärtner en een ontwerp voor een kapiteel uit voor de Koninklijke residentie te Athene door F. von Gärtner. Verder werden in 2012 door een antiquariaat diverse ontwerpen aangeboden van de Hofbaudirektor en Hofbauinspektor Edouard Riedel uit nalatenschap van de architect.

Jacob Klaasz. Breet (1814-1884), de broer van papierfabriekur Cornelis Kz Breet ter firma C & J HONIG BREET en tijdgenoot van Edouard Riedel, zou later als componist werkzaam zijn aan het hof van de Beierse koning. Ludwig II, de kleinzoon van Ludwig I, zou vooral naam maken als bouwheer van romantische kastelen en mecenas van Richard Wagner. Riedel was o.m. betrokken bij de bouw van het Koninklijke slot te Athene en het slot Neuschwanstein in Beieren.

Schwabinger Tor door Johann Andreas Gärtner, 1814 [ATU München]

Kapiteel voor de Koninklijke residentie te Athene door Friedrich von Gärtner, 1836-1843 [ATU, München]

Ontwerp voor triomfboog door Edouard Riedel, 1830

MAARTJES NAZATEN GEZOCHT

Grietje Honigh (1833-1882)

Maartje Jd Breet (1807-1885)

Grietje Honigh (1835-1891)

Trijntje Honig-Honigh
(1838-1911)

In de voorgaande twee jaargangen van deze nieuwsbrief brachten wij de zeven kinderen van Maartje Jd. Breet (1807-1885) en Willem Az. Honigh (1809-1871) in kaart. Hierbij tonen wij nogmaals portretfoto's van Maartje en haar kroost uit fotoalbums van de Stichting Archief Honig(h). Het Honig Breethuis komt graag in contact met achterkleinkinderen van Trijntje Honig-Honigh, Aagje Honig-Honigh, Maartje ten Oever-Honigh en Wilhelmina van der Veur-Honigh. De redactie roept hen dan ook op zich te melden bij onze vereniging. Bent of kent u een verre nazaat van "onze Maartje"? Laat het ons alstublieft weten!

Aagje Honig-Honigh (1840-1901)

Maartje ten Oever-Honigh
(1842-?)

Jacob Wz. Honigh (1844-1887)

Wilhelmina v.d Veur-Honigh (1850-1924)

JAN BREET

Jan Breet als peuter door Wijnand Esser, 1817 (ZHM-04390)

Jan Jacobsz Breet werd op 24 april 1815 geboren als de Benjamin in het gezin van Jacob Breet en Grietje de Jager. Wij bezitten zijn pastelportret als peuter evenals zijn houten schooltas met beeltenis van een ruiter. In 1826 (het jaar dat zijn vader het ouderlijk huis erft) ontving hij als elfjarige scholier voor het derde jaar op rij de 'Eerekroon' wegens 'alleruitmuntendst' gedrag. Jan huwde op 6 augustus 1837 zijn volle nicht Maartje Klaasd. Breet (1817-1880) en betrok in 1847 als erfgenaam de ouderlijke woning. Samen met zijn grote broer Cornelis zette hij het familiebedrijf C & J HONIG BREET vanaf hetzelfde jaar in vennootschap met zijn neef Cornelis Klaasz. Breet voort. Daarnaast zette hij zich in als overman van het Brandcontract van papiermolens (1839-1841) en lid van

de gemeenteraad te Zaandijk (1847, 1851-1861).

De kinderloze Jan Breet was een sociaal voelend man. Net als zijn vader was hij diaken bij de Doopsgezinde gemeente Koog Zaandijk (1848-1864), alsook armenvoogd en regent van het Doopsgezinde Weeshuis (1839-1842). De Doopsgezinde gemeente bedacht hij met een zilveren broodmand. Samen met zijn neef Gerrit Cz. Honig deelde hij zijn passie voor de harddraverij. Uit zijn boedelbeschrijving blijkt zijn brede belangstelling voor o.m. wetenschap, muziek, literatuur en scherm sport. Aan de tentoonstelling van Zaanlandsche Oudheden en Merkwaardigheden in 1874 droeg hij een handplanetarium van J. Koogies bij. Jan Breet liquideerde het papierbedrijf in 1879 en overleed op 17 december 1892.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging 'Jacob Honig Jsz. Jr.' en heeft tot doel leden en belangstellenden te informeren over activiteiten in het Honig Breethuis en de collectie 'Jacob Honig Jsz. Jr.', ondergebracht in het huis, het Zaan Museum en het Gemeentearchief Zaanstad.

Redactie: Pier van Leeuwen en
Wikje van Ritbergen-
Siewers

Grafische vormgeving: Laura Verburg

Beeldmateriaal: Gemeentearchief Zaanstad,
Stichting Archief Honig(h),
ATU, München,
Ruud van Ritbergen en
Pier van Leeuwen

Drukwerk: Drukkerij De Top, Koog
aan de Zaan

Honig Breethuis: Lagedijk 80,
1544 BJ Zaandijk

Tel.: 075-6217626

E-mail: info@honigbreethuis.nl

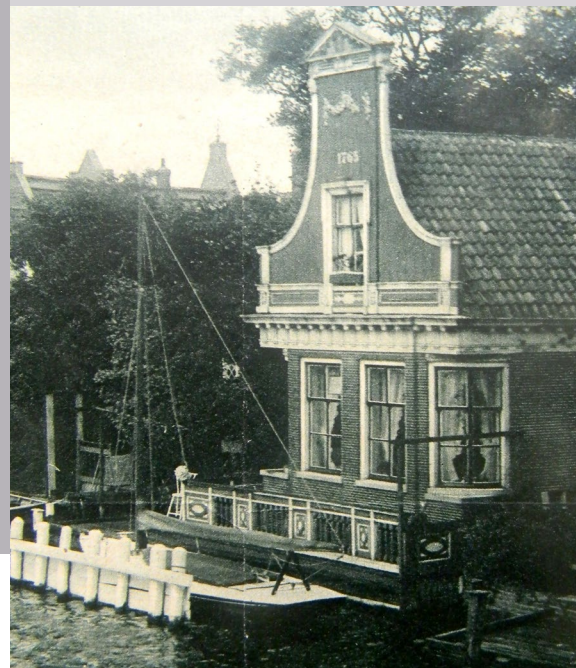
Website: www.honigbreethuis.nl

Open: Tot 1 april:

Don. t/m zon. 13.00 – 16.00 uur

Vanaf 1 april:

Don. t/m zon. 13.00 – 17.00 uur

*Het luchthuis van het Honig Breethuis, 1925/35
(Tijdschriftfoto, SAH)*

AGENDA

ZONDAG 19 APRIL OM 16.00 U.:

DINSDAG 21 APRIL OM 20.00 U.:

ZONDAG 26 APRIL OM 13.30 U.:

PIANOFORTE CONCERT DOOR MICHAEL TSALKA

1E ALGEMENE LEDENVERGADERING

WANDELING DOOR OUD-ZAANDIJK O.L.V. GIDS

(ACTUELE INFORMATIE EN RESERVEREN VIA WWW.HONIGBREETHUIS.NL)